

Krediet of credit crunch ?

Eind november 2008 schetste het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) een overzicht van de situatie van de Belgische KMO's inzake krediet en *credit crunch*. Het motto van het VBO luidde "een beetje objectiviteit". De analyse was gebaseerd op de resultaten van verschillende enquêtes, uitgevoerd door het VBO, CRiON (een onafhankelijk kredietverzekeringsmakelaar gespecialiseerd in kredietverzekeringen), FEBELFIN (Belgische federatie voor de financiële sector) en het KeFiK (Kenniscentrum voor Financiering van KMO).

Volgens CRiON zitten de bedrijven geklemd tussen het bankkrediet, het leverancierskrediet en de klanten die minder snel betalen.

De drie uitgevoerde studies leverden een antwoord op zes vragen van het VBO. De studie van FEBELFIN ging over het kredietaanbod en de studies van het KeFiK en CRiON gingen over de kredietvraag vanwege respectievelijk kleine ondernemingen en zowel grote als kleine ondernemingen.

Is het kredietvolume van banken afgenomen?

Volgens de barometer van het KeFiK, dat begin november 2008 een telefonische enquête uitvoerde bij 607 ondernemingen met maximaal 10 werknemers, is het antwoord op die vraag 'neen'. De enquête van FEBELFIN komt tot eenzelfde resultaat. Uit de rondvraag van het KeFiK blijkt dat er vrij neutraal gereageerd wordt op de vraag naar de beschikbaarheid van bankkrediet: het blijkt 'noch moeilijk, noch gemakkelijk' te zijn om aan krediet te geraken.

KEFIK KREDIETBAROMETER KO

1.	Makkelijk/ zeer makkelijk	Neutraal	Moelijk/ zeer moeilijk
Het verkrijgen van nieuw krediet voor investering	41%	17%	41%
Het uitbreiden van bestaand krediet voor investering	41%	22%	37%
Het verkrijgen van nieuw kaskrediet/kredietlijn voor lopende zaken	43%	21%	37%
	Kort/ zeer kort	Neutraal	Lang/ zeer lang
Termijn voor het verkrijgen van nieuw krediet	45%	21%	35%

Bron: KeFiK - VBO

Stellen de banken strengere eisen voor nieuwe kredietaanvragen (prijzen, garanties)?

Het antwoord op die vraag is 'ja' en duidelijk niet meer neutraal, zo blijkt uit tabel 2:

wel degelijk verstrengd. De enquête van FEBELFIN over het kredietaanbod bevestigt dat en vat het huidige kredietbeleid van de banken ten aanzien van de bedrijven als volgt samen: goede projecten

2.	Laag/ zeer laag	Neutraal	Hoog/ zeer hoog
Kostprijs van investeringskrediet	19%	25%	57%
Kostprijs van kaskrediet	13%	20%	66%
Waarborgen die de bank vraagt	20%	13%	68%
Informatie die de bank vraagt	20%	13%	67%

Bron: KeFiK - VBO

De gezamenlijke enquête van het VBO en CRiON, uitgevoerd in samenwerking met het KeFiK, leidt tot dezelfde slotsom: 79% van de respondenten ervaart dat de prijzen zijn gestegen en 61% verwacht een verstrenging in de komende zes maanden. Ofschoon er van een echte *credit crunch* geen sprake is, werden de voorwaarden voor het verkrijgen van krediet

komen nog altijd in aanmerking voor krediet, maar de druk op de *pricing* is toegenomen:

- De risicopremie is hoger
- De financiële markten stellen hogere kapitaalvereisten aan de banken
- Er woedt een zware concurrentie op de markt van gereguleerde spaardepotito's

Er is krediet beschikbaar voor KMO's en ZKO's, op voorwaarde dat hun dossier degelijk in elkaar zit en de klant meer garanties biedt; de prijs voor het krediet is wel hoger. De enquêtes bewijzen het: voor goede projecten wordt wel degelijk financiering gevonden.

Voorzichtigheid is de boodschap en dus worden er meer garanties geëist.

De rentevoeten van de Europese Centrale Bank werden overigens naar omlaag gehaald. Het VBO benadrukt dat er zowel op federaal als gewestelijk niveau (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) financieringssteunmaatregelen bestaan en dat die momenteel uitgebreid worden om de crisis te bedwingen.

Eenvoudige crisis of algemene, economische crisis?

Het KeFiK stelde de vraag "Hoe ervaart u het ondernemersklimaat op dit moment (november 2008)?" Op een schaal van 1 (zeer ongunstig) tot 7 (zeer gunstig) antwoorden de bedrijven die zich in Vlaanderen bevinden met een gemiddeld cijfer van 4,25. In Wallonië en Brussel is dat 3,78. Het gemiddelde voor België bedraagt 4,02, wat van een zekere neutraliteit getuigt. De resultaten in Wallonië en Brussel zijn evenwel negatiever dan in Vlaanderen.

Op de vraag "In welke mate heeft de huidige financiële crisis een impact op de toekomst van uw bedrijf?" wordt ook weer vrij neutraal gereageerd: Vlaanderen 3,7; Brussel en Wallonië 4,09; Belgisch gemiddelde: 3,89.

Liquiditeitspositie van klanten,

leveranciers, voorraden: werkkapitaal

Volgens CRiON zitten de bedrijven geklemd tussen het bankkrediet (duurder en moeilijker te verkrijgen), het leverancierskrediet dat minder soepel is geworden, en de klanten die minder snel betalen. Om het werkkapitaal te optimaliseren gaan bedrijven hun voorraden inkrimpen (volgens 62% van de respondenten) en hun productietermijnen verkorten (volgens 48%). Bijna de helft van de ondernemingen (47%) vindt het verkrijgen van een voldoende lang betaalkrediet even belangrijk als de aankooprijks van de goederen zelf.

De overheid: een slechte klant?

Op de vraag "Is de staat mijn slechtste betaler?", zegt 66% van de respondenten zich daar helemaal in te kunnen terugvinden. Volgens het VBO is die situatie onhoudbaar. De staat moet het goede voorbeeld geven en op tijd betalen. Het Verbond vindt dat de politici instructies in die zin moeten geven aan de administratie.

Liquiditeitspositie risicobeheer klanten

Volgens het VBO verwachten de bedrijven een toename van het aantal faillissementen (59%). De cijfers van januari tot 30 oktober 2008

bevestigen dat alvast: in die periode werden namelijk 6.953 faillissementen uitgesproken, wat een stijging betekent van 7,7%. De verdeling is als volgt:

- Vlaanderen: +2,6%
- Wallonië: +7,2%
- Brussel: +19,5%

Op de vraag "Geeft kredietverzekering een extra veiligheid/oplossing?", zegt 45% van de ondervraagde bedrijven meer krediet te kunnen verlenen dankzij kredietverzekering. 32% is het daar niet mee eens.

Op de vraag "Moet de overheid export stimuleren door kredietverzekering financieel/fiscaal te ondersteunen?", antwoordt 71% ja. Amper 7% vindt die maatregel niet nodig.

CONCLUSIES

Hoewel de individuele peilingen en de gebruikte methodologie onderling sterk verschillen, komen ze tot twee grote conclusies.

1. De 'normale' kredietvolumes voor bedrijven zijn beschikbaar, maar minder vlot: de prijzen voor de kredieten liggen hoger en de garantievoorwaarden zijn strikter.

2. Bedrijven hebben er alle belang bij zich niet blind te staren op de kredietverstrekking. Het is slechts één facet van hun werkkapitaal.

Ze moeten hun blik verruimen en hun liquiditeitspositie in haar geheel onder de loep nemen en optimaliseren. Isabelle Callens, directeur van het economisch departement van het VBO: "In deze moeilijke periode is het belangrijk dat de bedrijven hun liquiditeitspositie doorlichten en hun slapend kapitaal tot een minimum beperken."

Op het ogenblik dat de resultaten werden gepresenteerd, was er dus geen sprake van een *credit crunch*. Er is krediet beschikbaar voor KMO's en ZKO's, op voorwaarde dat hun dossier degelijk in elkaar zit en de klant meer garanties biedt; de prijs voor het krediet is wel hoger. De enquêtes bewijzen het: voor goede projecten wordt wel degelijk financiering gevonden. Het is dus nodig om een ietwat meer objectief standpunt in te nemen. Isabelle Callens: "Het zou verkeerd zijn dat bedrijven gaan handelen naar een zeer negatieve perceptie van de crisis, die niet strookt met de werkelijkheid. Het gaat inderdaad niet goed met onze economie. Om ons te wapenen tegen deze crisis moeten we uitgaan van de feiten en ons niet laten afremmen door een foute perceptie."

MAP

www.cefp-kefik.be - Het KeFiK plaatste een extra pagina op zijn website over de crisis en de manieren om die te bestrijden.
www.crion.com
www.febelfin.be
www.feb-vbo.be